

Vyjádření vedoucího magisterské práce

Pavel Beneš: Druhý život kláštera v Plasích (1623-1785): proboštví v Mariánské Týnici a kaple Jména Panny Marie v Mladoticích v projevech řádových festivit

Odborný zájem o dějiny a duchovní kulturu cisterciáckých klášterů poutala poutá poutá zájem celé řady badatelů. Připomeňme si zejména práci o české barokní gotice a jejím žďárském ohnisku z pera Zdeňka Kalisty, jenž jako první poznal význam barokní literatury, zejména kázání, pro poznání ikonografie cisterciáckých sakrálních prostor. Barokní architekturu cisterciáků, zejména pak architekturám Jana Blažeje Santiniho na Plasku a Žďársku, se s velkou erudicí věnoval Mojmir Horyna. Práce Ireny Bukačové jsou detailními mikrosondami věnovanými cisterciáckým památkám na Plasku. Jejich autorka se vedle uměleckohistorické analýzy opírá o archivní prameny. Velmi podnětné jsou historické studie Zdeňka Hojdy a kulturně historické črty Pavla Preisse či Víta Vlnase. Ideovou, duchovní stránkou a ikonografií v cisterciáckém prostředí se detailně zabývá Štěpán Vácha. Pochválit lze i projekty jako Soubor duchovních promluv z doby opata Václava Vejmluvy, pronesených v poutním kostele sv. Jan Nepomuckého ve Žďáru. Zdá se tedy, že vše podstatné již bylo řečeno, ale poslední kniha Ireny Bukačové architektura Jana Blažeje Santiniho na severním Plzeňsku ukazuje, že nikoliv. Trochu mě mrzí, že autor na některé práce zapomněl a necituje je, jako je sborník z konference Sedlec, historie, architektura a umělecká tvorba sedleckého kláštera (ed. Radka Lomníčková, Praha 2009) či katalog 800 let kláštera v Oseku (1196-1996).

Pavel Beneš se zaměřil ve své práci především na festivity v prostředí plaského kláštera v letech 1623-1785. Jak sám uvádí, cílem jeho diplomové práce je postihnout na podkladě konkrétních privátních pramenů zaznamenané příklady barokního života kláštera ve vztahu k jeho umělecké koncepci. Jde tedy o práci výrazně kulturně historickou. Autor práce velmi detailně a intenzivně na moje doporučení konzultoval celou problematiku s odbornicí nadmíru erudovanou – PhDr. Irenou Bukačovou.

Předložená práce má sice přehlednou strukturu, ale řazení jednotlivých kapitol nepovažuji za úplně šťastné. V úvodních kapitolách se Beneš věnuje kritice dosavadní literatury a naznačuje badatelská východiska k poznání cisterciáckého kláštera v Plasích. Již z úvodu je zřejmé, že mu jde o soulad výpovědi písemných a hmotných pramenů o festivitách v prostředí míst spojených se správou plaského kláštera,

Ve druhé kapitole nazvané Cisterciácký řád se možná tak dle mého názoru trochu zbytečně věnuje obecným otázkám spojeným se založením řádu a řeholi sv. Benedikta. Podobně tomu je i s kapitolou sv. Bernard z Clairvaux a cisterciácká spiritualita. Myslím si, že II. část by měla být uvozena rovnou kapitolou Významu plaského kláštera.

Třetí kapitola pojednává o mariánské úctě u cisterciáků, zvláště pak na Plasku. Autor zde uvedl vše podstatné. Trochu mě mrzí, že v této kapitole autor práce necitoval konferenční sborník Sedlec, historie, architektura a umělecká tvorba sedleckého kláštera (ed. Radka Pomníčková, Praha 2009 či katalog 800 let kláštera v Oseku (1196-1996), v němž jsem publikoval článek věnovaný mariánské úctě cisterciáckém prostředí.

Odborně přínosná je kapitola Barokní „druhý život“ plaského kláštera. P. Beneš nejprve věnuje donátorské činnosti jednotlivých plaských opatů, zejména pak Eugenia Tytla. V opření se o recentní literaturu (Horyna, Bukačová, Sedlák) se autor stručně vyrovnává se Santiniho tvorbou pro plaské cisterciáky. V dalších pasážích se pak detailně věnuje mariánské ikonografii v interiérech v Mariánské Týnici. Podobně detailně, v opření se o prameny a literaturu, analyzuje ikonografii kaple Jména Panny Marie v Mladoticích. Na doplnění uvádím, že zde nezapomněl to, že na dvanácti pilastrech členících stěny interiéru jsou hvězdy, poukazující svým počtem na hvězdy okolo hlavy apokalyptické ženy či Immaculaty. Za velmi odborně přínosnou považuji pasáž pojednávající o slavnostním svěcení mladotické kaple, kterou autor práce rekonstruuje na podkladě studia pramenů a recentní literatury (I. Bukačová).

Zatímco předchozí kapitoly byly věnovány problematice jí známé z odborné literatury, pak kapitola V. Klášterní každodennost a barokní řádové festivity, přináší řadu nových poznatků. Velmi oceňuji také textové přílohy, ke kterým tak trochu postrádám komentáře.

Poznámky.

poz. 114 – dřevorezy nikoliv dřevoryty

s. 45- starozákonní náměty poukazují na Pannu Marii v duchu tzv. typologického paralelismu

s. 50-51 – autor práce zde opomněl uvést, že J. A. Pink komponoval malby podle rytin v Cistercium bis terciium...

Autor práce prokázal dobrou znalost problematiky i schopnost pracovat s prameny při interpretaci architektury a její výzdobě v prostředí plaských cisterciáků. Větší část práce má spíše deskriptivní charakter a je komponována na základě recentní literatury. V závěrečných kapitolách věnovaných festivitám pak Beneš přináší řadu nových informací. Právě

s přihlédnutím k těmto kapitolám doporučuji práci k obhájení a navrhuji známku velmi dobře.

V Praze, dne 2. 9. 2019

Prof. PhDr. Ing . Jan Royt, Phd., DSc.